

ZMIANA SPRZEDAWCY ENERGII ELEKTRYCZNEJ - UWARUNKOWANIA RYNKOWE W POLSCE

Rafał Łangowski

Słowa kluczowe: generalne umowy dystrybucji, rynek energii elektrycznej, zasada TPA, zmiana sprzedawcy energii

Streszczenie. Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej stało się niewątpliwie dodatkowym impulsem do zintensyfikowania działań na rzecz liberalizacji polskiego rynku energii elektrycznej. Wprowadzone mechanizmy rynku konkurencyjnego umożliwiają odbiorcom energii m. in. swobodny wybór sprzedawcy energii elektrycznej w formule TPA. To fundamentalne prawo odbiorców, zakorzenione w krajowym rynku energii od ponad 8 lat, nadal budzi szereg wątpliwości. W artykule zostały przedstawione uwarunkowania rynkowe istotnie wpływające na zmianę sprzedawcy energii elektrycznej w Polsce. Ich celem jest podjęcie próby wyjaśnienia szeregu niejasności wokół procesu zmiany sprzedawcy energii, bez przedstawiania szczegółów jego przebiegu.

1. WSTĘP

Rynek energii elektrycznej w Polsce można zdefiniować następująco:

Rynek energii elektrycznej - zbiór mechanizmów, relacji, procesów zachodzących pomiędzy podmiotami zajmującymi się wytwarzaniem energii elektrycznej (wytwórcami energii) a jej odbiorcami z udziałem podmiotów pośredniczących, umożliwiających zaspokajanie potrzeb elektroenergetycznych odbiorców, w warunkach gospodarki rynkowej.

Wśród wyżej wymienionych pośredników należy wskazać przede wszystkim sprzedawców energii oraz jej dystrybutorów (dostawców). Pierwsza grupa to zasadniczo przedsiębiorstwa energetyczne posiadające koncesję na obrót energią elektryczną (OEE), których działalność wiąże się przede wszystkim ze sprzedażą energii odbiorcom. Drugą stanowią przedsiębiorstwa energetyczne posiadające koncesję na przesył (PEE) lub dystrybucję (DEE) energii elektrycznej, świadczące usługę transportu (przesyłania lub dystrybucji) energii. Z powyższego wynikają dwie kluczowe cechy rynku energii elektrycznej. Po pierwsze energia elektryczna jest towarem i po drugie jej sprzedaż odbywa się w ramach rynku konkurencyjnego. Innymi słowy, począwszy od 01.07.2007r. rynek energii elektrycznej w Polsce jest rynkiem konkurencyjnym, co oznacza m. in., iż co do zasady odbiorca może kupić energię elektryczną od dowolnego jej sprzedawcy, po cenie wynikającej z oferty tego sprzedawcy. Uszczegóławiając, na mocy [3] do dnia 01.07.2007r. w przedsiębiorstwach zintegrowanych pionowo, musiało nastąpić rozdzielenie działalności sieciowej (związanej z transportem energii) będącej naturalnym monopolem od innych form działalności prowadzonej przez te przedsiębiorstwa, takich jak wytwarzanie i obrót energią. Ponadto, począwszy od tej daty wszyscy odbiorcy uzyskali prawo swobodnego dostępu do sieci, a więc prawo wyboru sprzedaw-

cy energii elektrycznej w formule TPA. Zapisy te znalazły swoją implementację w polskim prawodawstwie m. in. w ustawie Prawo energetyczne (PE) [16].

Wobec powyższego, korzystanie przez odbiorcę z energii elektrycznej związane jest zarówno z zakupem towaru (energii) jak i jego transportu (usługi dystrybucji energii). Aktualnie wydanych jest ponad 400 koncesji OEE [2] co przenosi się na fakt, że teoretycznie odbiorca może wybierać spośród ofert ponad 400 sprzedawców. W praktyce liczba aktywnych sprzedawców oferujących swoje produkty odbiorcom, w ramach detalicznego poziomu rynku energii, wynosi około 100. Doprecyzowując, rynek energii elektrycznej funkcjonuje na dwóch poziomach [9], [10], [14]: hurtowym oraz detalicznym. W pierwszym z nich uczestniczą wytwórcy energii i nabywcy hurtowi. Mogą w nim uczestniczyć również bezpośredni odbiorcy, jednakże koszty uczestnictwa (np. udział w rynku bilansującym (RB), konieczność spełnienia wymagań rozporządzenia *REMIT* [13]), konieczność posiadania systemów telekomunikacyjnych i komputerowych (np. *Systemu Wymiany Informacji Rynku Energii - WIRE*) oraz koszty osobowe skutecznie ograniczają to uczestnictwo z reguły do bardzo dużych odbiorców energii elektrycznej. Drugi poziom, zwany często rynkiem detalicznym, to miejsce gdzie dostawcy (wytwórcy, sprzedawcy) energii oferują odbiorcom sprzedaż energii, konkurując ze sobą ceną, warunkami sprzedaży oraz usługami dodatkowymi. Odbiorcy dokonujący zakupu energii na rynku detalicznym, zwani uczestnikami rynku detalicznego (URD), zawierają ze sprzedawcami umowy sprzedaży energii elektrycznej (USE) lub umowy kompleksowe (UK). W dalszej części publikacji rozważane jest korzystanie z energii elektrycznej przez odbiorców na rynku detalicznym, więc zamiennie mogą być oni nazywani URD. Natomiast wskazana wartość 100 wynika z [14] i pokrywa się z liczbą zawartych generalnych umów dystrybucji (GUD) przez największych

operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych (OSD). Do grupy tej zaliczani są następujący OSD [14], których rejony działania pokrywają praktycznie obszar całego kraju: Enea Operator Sp. z o.o., Energa-Operator S.A., PGE Dystrybucja S.A., RWE Stoen Operator Sp. z o.o. i TAURON Dystrybucja S.A. W celu dopełnienia obrazu należy jeszcze wspomnieć, iż pod pojęciem dystrybutora energii, w niniejszej publikacji rozumiane są trzy, następujące kategorie podmiotów: operator systemu dystrybucyjnego nadrzędny (OSDp), operator systemu dystrybucyjnego podrzędny (OSDn) oraz przedsiębiorstwo energetyczne posiadające koncesję DEE lub PEE, które nie ustanowiło jeszcze operatorstwa na należących do niego sieciach.

W zakresie dystrybucji energii odbiorca korzysta z usług dystrybutora, w którego sieci elektroenergetycznej zlokalizowane jest należące do niego miejsce dostarczania energii elektrycznej [11]. Innymi słowy, odbiorca korzysta z usług tego dystrybutora, do którego sieci fizycznie przyłączone są jego urządzenia lub instalacje lub sieci (popularnie nazywane obiektami). Wobec tego, w ogólności odbiorca nie ma możliwości zmiany dostawcy, zakupionej od wybranego sprzedawcy, energii, gdyż zmiana sprzedawcy nie powoduje fizycznego przełączenia obiektu odbiorcy do sieci innego dystrybutora. Wynika to również z faktu, iż w przeważającej większości, na danym obszarze Polski dostępny jest jeden majątek sieciowy należący do dystrybutora, który w ramach tego obszaru prowadzi swoją działalność. Taka rejonizacja Polski prowadzi naturalnie do monopolizacji usług dystrybucji. I tak jest w rzeczywistości - w zakresie transportu energii mamy do czynienia z tzw. monoplem naturalnym.

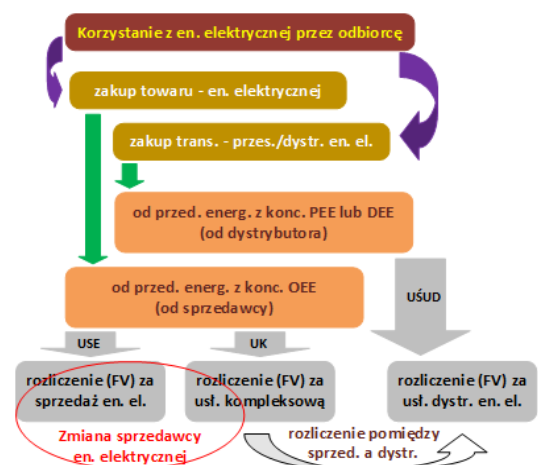
Wobec powyższego, odbiorca dokonuje zakupu energii elektrycznej w warunkach konkurencyjnych, natomiast świadczenie usług dystrybucji odbywa się w ramach monopolu naturalnego. Zatem, pojęcie zmiany sprzedawcy energii elektrycznej odnosi się tylko i wyłącznie do zmiany przez odbiorcę podmiotu prowadzącego sprzedaż energii, a po dokonaniu takiej zmiany, w zakresie dystrybucji energii, odbiorca nadal będzie obsługiwany przez tego samego dostawcę.

2. PODSTAWOWE INFORMACJE

Konkurencyjny rynek energii elektrycznej funkcjonuje w Polsce od 01.07.2007r. W związku z tym, wydawałoby się, iż zmiana sprzedawcy energii jest już tematem ugruntowanym i powszechnie znanym. Niestety aktualny stan wiedzy w społeczeństwie dotyczący m. in. możliwości swobodnego wyboru sprzedawcy, szczególnie wśród odbiorców indywidualnych (odbiorców w gospodarstwach domowych) oraz od-

biorców instytucjonalnych grup taryfowych C1x jest wciąż na niezadowolającym poziomie. W zgodnej opinii wielu ekspertów (np. [14]), nadal niezbędnym jest prowadzenie szeroko zakrojonych kampanii informacyjnych na rzecz szeroko pojętej edukacji energetycznej. Powyższe potwierdza szereg badań realizowanych na zlecenie np. instytucji związanych z rynkiem energii, takich jak: Agencja Rynku Energii (ARE) lub Towarzystwo Obrotu Energią (TOE). Przykładowo, z badań przeprowadzonych na zlecenie TOE na przełomie lutego i marca 2015 roku wynika [1], iż 51% odbiorców w gospodarstwach domowych nie wie co zrobić, aby zmienić sprzedawcę energii elektrycznej, a 61% uważa, że czynność ta wymagałaby znacznego wysiłku z ich strony. Naturalnie sytuacja ta sukcesywnie ulega poprawie dzięki m. in. akcjom informacyjnym realizowanym np.: przez Urząd Regulacji Energetyki (URE) [14] lub TOE, ale nadal wiele pozostaje do zrobienia. Świadczy o tym również fakt wciąż pojawiających się doniesień medialnych o kolejnych postępowaniach wszczynanych w wyniku zgłoszeń pokrzywdzonych odbiorców przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKIK) wobec niektórych sprzedawców energii [15]. Wobec powyższego, tematyka zmiany sprzedawcy energii elektrycznej, pomimo upływu ponad 8 lat od momentu wprowadzenia mechanizmów rynku konkurencyjnego, jest nadal niezwykle aktualna.

Korzystanie przez odbiorcę z energii elektrycznej wiąże się z zakupem zarówno energii jak i usługi dystrybucji. Czynności te odbywają się w oparciu o zawarte przez odbiorcę umowy albo odpowiednio ze sprzedawcą energii - USE oraz z dystrybutorem - umowa o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji energii (UŚUD) albo tylko ze sprzedawcą energii w oparciu o UK. Druga z możliwości, szeroko rozpowszechniona szczególnie wśród odbiorców indywidualnych, bazuje na usłudze kompleksowej [16]. Warto dodać, iż pobieranie energii elektrycznej przez

Rys. 1. Zasady korzystania z energii elektrycznej przez odbiorców

odbiorcę bez zawarcia odpowiednich umów zgodnie z [16] określane jest mianem nielegalnego pobierania energii, za które odbiorca ponosi szereg konsekwencji. Zatem, zmiana sprzedawcy energii związana jest przede wszystkim ze zmianą postanowień USE lub UK w części sprzedażowej. W celu zwiększenia przejrzystości opisu, powyższe zilustrowano na rysunku 1. Wynika z tego, że zmiana sprzedawcy dokonywana jest przez dystrybutora na wniosek sprzedawcy i odbiorcy, którzy porozumieli się i zawarli USE lub UK, a sama w sobie sprowadza się do zbioru działań określanych jako proces lub procedura zmiany sprzedawcy. W oparciu o informacje dotyczące procedury zmiany sprzedawcy zawarte w instrukcjach ruchu i eksploatacji sieci dystrybucyjnych (IRiESD) OSD, proces zmiany sprzedawcy można zdefiniować następująco:

Proces zmiany sprzedawcy energii elektrycznej - jest to zbiór działań zapoczątkowany w dniu złożenia przez odbiorcę (lub sprzedawcę w imieniu odbiorcy) oraz sprzedawcę zgłoszenia (powiadomienia o zawarciu) USE lub UK, który w konsekwencji podjętych przez dystrybutora prac, doprowadza do zmiany sprzedawcy przez odbiorcę, lub w przypadku niespełnienia warunków koniecznych do realizacji procedury, do przekazania odbiorcy oraz wybranemu przez niego sprzedawcy informacji o przerwaniu procesu zmiany sprzedawcy wraz z podaniem przyczyn.

Należy zauważyć, iż z punktu widzenia zmiany sprzedawcy energii, aktualnie tylko odbiorcy w gospodarstwach domowych mogą zawrzeć z wybranym (innym niż historycznie związanym z obszarem danego dystrybutora) sprzedawcą UK. Przy czym mogą oni również, podobnie jak pozostali odbiorcy, zawrzeć ze sprzedawcą USE. Wobec powyższego, można wskazać trzy podstawowe kwestie związane ze zmianą sprzedawcy energii elektrycznej. Należą do nich: zasada TPA, wymagania formalne oraz zasady rozliczeń.

Zasada TPA (ang. *Third Party Access*) - nazywana jest zasadą swobodnego dostępu lub zasadą dostępu stron trzecich. Polega ona na udostępnieniu przez właściciela lub operatora infrastruktury sieciowej stronom trzecim w celu dostarczenia towarów lub usług klientom strony trzeciej. Z punktu widzenia rynku energii sprowadza się ona do udostępnienia przez dystrybutora sprzedawcom infrastruktury sieciowej w celu dostarczenia energii elektrycznej odbiorcom, którzy zawarli z nimi USE lub UK. W praktyce oznacza to możliwość korzystania przez odbiorcę z sieci dystrybutora w celu dostarczenia energii kupionej przez niego u dowolnego sprzedawcy. Dystrybutor zobowiązany jest do transportu energii kupionej przez odbiorcę, którego obiekty przyłączone są do

jego sieci. Mechanizm ten wynika ze wspomnianego już monopolu naturalnego w odniesieniu do majątku sieciowego.

Wymagania formalne - mogą być definiowane w dowolny sposób, w zależności od potrzeb lub pożądanego poziomu szczegółowości. W publikacji zbiór tych wymagań określono w postaci następujących czterech elementów:

1) Odbiorca przyjął ofertę sprzedawcy, zawarł USE lub UK i wyraził chęć zmiany sprzedawcy energii;

2) Sprzedawca posiada zawartą generalną umowę dystrybucji (GUD) i/lub generalną umowę dystrybucji dla usługi kompleksowej (GUD-k) z dystrybutorem, do sieci którego przyłączony jest obiekt odbiorcy z którym sprzedawca zawarł USE lub UK;

3) Sprzedawca lub wskazany przez niego podmiot posiada zawartą umowę o świadczenie usług dystrybucji w zakresie bilansowania handlowego (UPOB) odbiorcy z którym zawarł USE lub UK, z dystrybutorem będącym uczestnikiem RB. Uszczegóławiając, co do zasady UPOB zawierana jest pomiędzy podmiotem odpowiedzialnym za bilansowanie handlowe sprzedawcy (POB), a OSDp. Funkcję POB sprzedawca może pełnić samodzielnie lub powierzyć ją na mocy stosownej umowy innemu operatorowi handlowemu (OH). Natomiast w sytuacji, gdy odbiorca przyłączony jest do sieci OSDn, UPOB zawierana jest nie z OSDn a z OSDp, z którym ten OSDn posiada zawartą odpowiednią umowę, często zwaną umową o operatorstwo pomiarów. Warto jeszcze dodać, iż znane są rozwiązania, gdy UPOB nie jest zawierana oddzielnie, gdyż jej postanowienia uwzględniane są w GUD lub GUD-k;

4) Układ pomiarowo-rozliczeniowy (UP-R) zainstalowany w obiekcie odbiorcy jest dostosowany do wymagań dystrybutora. W sytuacji, gdy dystrybutor posiada status operatora, wymagania dotyczące UP-R znajdują się w [12] oraz w IRiESD. Natomiast w przypadku, gdy dostawca tego statusu nie posiada, wymagania te określa w postaci ogólnie dostępnych wytycznych. Zgodnie z zapisami IRiESD największych OSD wymagania techniczne dla UP-R, określone w danej IRiESD obowiązują z dniem jej wejścia w życie: UP-R budowane i modernizowane, oraz UP-R zainstalowane u wytwórców lub odbiorców, którzy po wejściu w życie danej IRiESD skorzystają z prawa wyboru sprzedawcy.

Aktualne IRiESD OSD: Enea Operator Sp. z o.o., Energa-Operator S.A., RWE Stoen Operator Sp. z o.o. oraz TAURON Dystrybucja S.A. weszły w życie z dniem 01.01.2014r., natomiast IRiESD PGE Dystrybucja S.A. obowiązuje od 01.10.2013r. Obowiązek dostosowania UP-R do wyżej wspomnianych wymagań spoczywa na jego właścicielu. Zgod-

nie z [12] §13 ust. 4 pkt. 2 dystrybutor instaluje na własny koszt UP-R w miejscu przygotowanym przez odbiorcę, w przypadku podmiotów zaliczonych do grup przyłączeniowych IV - VI, zasilanych z sieci o napięciu znamionowym nie wyższym niż 1 kV, z wyłączeniem wytwórców. W oparciu o powyższy zapis, przyjętą praktyką jest, iż odbiorcy zakwalifikowani do grup przyłączeniowych: I, II, III oraz VI przy zasilaniu z sieci o napięciu znamionowym wyższym niż 1 kV, są właścicielami zainstalowanych w ich obiektach UP-R. Natomiast w przypadku odbiorców z grup: VI, V i VI przy zasilaniu z sieci o napięciu znamionowym nie wyższym niż 1 kV, właścicielem zainstalowanych w ich obiektach UP-R jest dystrybutor. Przykładowo odbiorcy zakwalifikowani do grup taryfowych Ax i Bx (odpowiednio, typowo grupy przyłączeniowe: II i III) będący właścicielami UP-R, chcący skorzystać z przysługującego im prawa wyboru sprzedawcy, mogą być zobligowani do dostosowania UP-R do wymagań określonych w IRiESD. Przeciwnieństwem powyższej sytuacji są odbiorcy grup taryfowych Cx i Gx (odpowiednio, typowo grupy przyłączeniowe: IV i V), w których obowiązek dostosowania UP-R do wymagań IRiESD spoczywa na dystrybutorze.

Zasady rozliczeń - prawo swobodnego wyboru sprzedawcy jest bezpośrednio skorelowane z rozliczeniem zużycia energii dla odbiorców instytucjonalnych, czyli odbiorców w typowych grupach taryfowych Ax, Bx, Cx i R. Można powiedzieć, iż taki odbiorca funkcjonuje w typowych realiach rynku konkurencyjnego i decydując się na zmianę sprzedawcy wybiera pomiędzy ofertami rynkowymi sprzedawców. Zatem, dla odbiorcy instytucjonalnego zmiana sprzedawcy energii, poza koniecznością spełnienia wszystkich wymagań formalnych, to *de facto* zmiana oferty. Zupełnie inaczej wygląda ta sytuacja dla typowego odbiorcy indywidualnego czyli typowego odbiorcy grup taryfowych Gx. Odbiorcy tego typu, jeśli nie korzystają z prawa wyboru sprzedawcy i związani są UK ze sprzedawcą pełniącym na obszarze działania dystrybutora do sieci którego są przyłączone ich obiekty funkcję sprzedawcy z urzędu, zasadniczo rozliczani są po regulowanych cenach energii. Zgodnie z obowiązującymi wytycznymi zawartymi m. in.: w stanowiskach Prezesa URE z dnia 31.10.2007r. [8] oraz z dnia 25.02.2008r. [6] sprzedawcy, na mocy art. 49 PE, zostali zwolnieni z konieczności przedkładania Prezesowi URE do zatwierdzenia taryf dla energii elektrycznej dla odbiorców instytucjonalnych. W związku z tym, sprzedawcy związani historycznie z OSD: Enea Operator Sp. z o.o., Energa-Operator S.A., PGE Dystrybucja S.A. oraz TAURON Dystrybucja S.A. stosują na obszarach ich działania (w przypadku TAURONU poza

obszarem przejętego Vattenfall Distribution Poland S.A.) ceny regulowane w odniesieniu do odbiorców w gospodarstwach domowych. Odmienne stanowisko, w oparciu m. in. o informację Prezesa URE z dnia 28.06.2001r. [5] prezentuje RWE Polska S.A., która dla wszystkich swoich odbiorców stosuje ceny rynkowe, zatwierdzone jedynie decyzjami upoważnionych do tego organów przedsiębiorstwa [14]. Zatem, generalnie odbiorcy w gospodarstwach domowych nie funkcjonują w pełnych warunkach rynku konkurencyjnego, gdyż „zachowując” sprzedawcę z urzędu (historycznego), ich cena energii nie wynika z oferty rynkowej, a z zatwierdzonej przez Prezesa URE taryfy dla energii elektrycznej. Konsekwencją powyższego jest „ochrona” odbiorców indywidualnych przed mechanizmami rynkowymi np. „rynkowymi” podwyżkami cen energii. W związku z tym, decydując się na zmianę sprzedawcy odbiorca indywidualny zamienia taryfę na rynkową ofertę wybranego sprzedawcy. W celu zwiększenia przejrzystości opisu, powyższe zilustrowano na rysunku 2.

Rys. 2. Prawo swobodnego wyboru sprzedawcy - zasady rozliczeń

3. OTOCZENIE PRAWNE

W niniejszej publikacji pod pojęciem otoczenia prawnego rozumiany jest zbiór dokumentów prawnych, mających kluczowe znaczenie w zakresie kształtowania oraz regulacji zmiany sprzedawcy energii elektrycznej w Polsce. Tak zdefiniowane otoczenie prawne wraz z powiązaniem pomiędzy poszczególnymi dokumentami zostało przedstawione na rysunku 3. Polska jako państwo członkowskie Unii Europejskiej zobligowana jest do przestrzegania prawodawstwa unijnego. Jednym z takich dokumentów jest Dyrektywa 2009/72/WE [4], która zastąpiła wcześniejszą dyrektywę [3]. Zgodnie z jej zapisami państwa członkowskie zapewniają m. in.:

- wszystkim odbiorcom prawo do zakupu energii elektrycznej od sprzedawcy, z zastrzeżeniem jego

zgody, niezależnie od tego, w jakim państwie członkowskim jest on zarejestrowany, tak długo, jak stosuje się on do mających zastosowanie zasad dotyczących handlu i bilansowania (art. 3 ust. 4), oraz

- w przypadku gdy odbiorca chce zmienić sprzedawcę, przestrzegając przy tym warunków umowy, dany dystrybutor dokonuje tej zmiany w terminie trzech tygodni (art. 3 ust. 5).

Rys. 3. Otoczenie prawne zmiany sprzedawcy energii

Te dwa kluczowe zapisy zostały przeniesione na grunt polskiego prawodawstwa poprzez ich implementację w PE, odpowiednio w art. 4 ust. 2 oraz w art. 4j ust. 6. Przy czym można mieć wątpliwości, w zakresie drugiego z przywołanych artykułów. Wynikają one z faktu, iż zgodnie z jego zapisami dystrybutorzy umożliwiają odbiorcy zmianę sprzedawcy nie później niż w terminie 21 dni licząc od dnia poinformowania danego dystrybutora o zawarciu USE lub UK. Zatem, w terminie 21 dni powinny zostać zrealizowane wszystkie wymagane działania prowadzone przez dystrybutora w ramach procesu zmiany sprzedawcy, tak aby zgodnie z zapisami [4] doszło do terminowej zmiany sprzedawcy. Tymczasem, zgodnie z określonymi w IRiESD procedurami zmiany sprzedawcy (ich szczegóły nie są przedmiotem rozważań zawartych w artykule), jednym z ich wymagań jest zawarcie UŚUD, która to umowa, co do zasady powinna być zawarta na dzień złożenia powiadomienia o zawarciu USE, czyli na dzień od którego liczony jest 21-dniowy termin realizacji procesu zmiany sprzedawcy. Pojawia się więc dodatkowe obwarowanie wskazanego w [4] terminu trzech tygodni, o którym w przedmiotowej dyrektywie nie ma mowy.

Oprócz przywołanych art. 4 ust. 2 i art. 4j ust. 6, również inne zapisy PE mają bezpośredni wpływ na zmianę sprzedawcy. Należą do nich przede wszystkim pozostałe ustępy artykułu 4j związane m. in.: z zasadami i terminami wypowiedzenia USE lub UK przez odbiorców końcowych oraz z określeniem dopuszczalnego terminu finalnego rozliczenia odbiorcy, który dokonał zmiany sprzedawcy, przez jego do-

tychczasowego sprzedawcę. Termin ten nie powinien być dłuższy niż 42 dni licząc od dnia dokonania tej zmiany. Przy czym warto podkreślić, iż dystrybutor odpowiedzialny za udostępnienie danych pomiarowych sprzedawcy nie ma szczegółowo narzuconego terminu na to działanie. W ust. 7 art. 4j mowa jest jedynie, że dane te powinny zostać przekazane w okresie umożliwiającym dotychczasowemu sprzedawcy terminowe rozliczenie odbiorcy. Doprecyzowanie tej kwestii dla największych OSD zostało zawarte w IRiESD. Zgodnie z tymi zapisami OSD zobligowany jest do przekazania danych pomiarowych umożliwiających końcowe rozliczenie odbiorcy przez sprzedawcę w terminie 10 dni licząc od dnia dokonania zmiany sprzedawcy. Warto jeszcze wspomnieć o art. 9c ust. 3 zawierającym główne obowiązki OSD. Należą do nich m. in.:

- umożliwienie przez OSD realizacji USE zawartych przez odbiorców przyłączonych do jego sieci poprzez: pozyskiwanie, przechowywanie, przetwarzanie i udostępnianie, w uzgodnionej pomiędzy uczestnikami rynku energii formie, danych pomiarowych dla energii elektrycznej pobranej przez odbiorców wybranym przez nich sprzedawcom i POB oraz operatorowi systemu przesyłowego (OSP),
- wdrażanie warunków i trybu zmiany sprzedawcy energii elektrycznej oraz ich uwzględnianie w IRiESD,
- zamieszczanie na swoich stronach internetowych oraz udostępnianie do publicznego wglądu w swoich siedzibach m. in.: aktualnej listy sprzedawców energii elektrycznej (mających zawartą GUD i/lub GUD-k), informacji o sprzedawcy z urzędu oraz wzorców umów zawieranych z użytkownikami systemu, w szczególności wzorców umów zawieranych z odbiorcami końcowymi oraz ze sprzedawcami energii elektrycznej.

Pierwszy z przywołanych obowiązków przysparza wciąż wielu problemów rzutujących na współpracę pomiędzy dystrybutorem a sprzedawcą. Niestety pomimo ponad 8-letniego okresu funkcjonowania rynku konkurencyjnego nadal brak na nim np. standardów odnośnie formatu i sposobu przekazywania danych pomiarowych, a więc tych danych, które są newralgiczne z punktu widzenia prawidłowej obsługi odbiorców energii. Być może temu wyzwaniu sprosta centralny system wymiany informacji (CSWI) nad którym prace prowadzą OSD zrzeszeni w Polskim Towarzystwie Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej (PTPiREE).

Zgodnie z rysunkiem 3, PE nie tylko wpływa bezpośrednio na zmianę sprzedawcy energii, ale również pośrednio, poprzez wynikające z jego zapisów dokumenty. Pierwszym z nich jest rozporządzenie [12],

o którym mowa w art. 9 PE. Zgodnie z ust. 4 pkt. 3) tego artykułu, w przedmiotowym rozporządzeniu powinna być zawarta procedura zmiany sprzedawcy. Niestety zapisy tego rozporządzenia związane ze zmianą sprzedawcy zawarte w §12 sprowadzają się do stwierdzeń, że:

- nowy sprzedawca informuje dotychczasowego sprzedawcę i dystrybutora o dniu rozpoczęcia przez niego sprzedaży energii oraz wskazuje miejsce przekazywania danych pomiarowych, nie później niż przed dniem rozpoczęcia sprzedaży tej energii, oraz
- zmiana sprzedawcy następuje w ostatnim dniu okresu rozliczeniowego lub w każdym innym dniu określonym w USE, w którym dokonany zostanie odczyt UP-R oraz nastąpi rozpoczęcie dostarczenia energii przez nowego sprzedawcę.

Powyższe, po pierwsze nie może być określone mianem procesu zmiany sprzedawcy, a po drugie częściowo nie pokrywa się z praktyczną realizacją zmiany sprzedawcy, wynikającej przede wszystkim z IRiESD. Przywołany paragraf, nie jest jedynym fragmentem rozporządzenia [12], który albo nie realizuje w części lub w całości postanowień PE, albo stoi z nim w sprzeczności. Stąd, zasadnym byłoby dokonanie jak najszybszej nowelizacji tego rozporządzenia. Niestety podjęte w tym zakresie prace datowane od dnia 25.02.2011 r., kiedy to został udostępniony do konsultacji społecznych projekt nowego rozporządzenia, nadal trwają. Konsekwencją jest m. in. fakt, że brak jest jednego standardu przebiegu procesu zmiany sprzedawcy. Przenosi się to z jednej strony jako jedna ze składowych, na postrzeganie przez odbiorców zmiany sprzedawcy jako procesu niezwykle skomplikowanego [10], a z drugiej zmusza sprzedawców do specjalizowania swojego postępowania dotyczącego *de facto* tego samego procesu, pod konkretnego dystrybutora. Hipotetycznie, jeśli dany sprzedawca chce prowadzić swoją działalność na obszarach wszystkich dystrybutorów, wówczas może się okazać, że będzie miał do czynienia ze 188 [2] procedurami zmiany sprzedawcy różniącymi się między sobą np. poziomem szczegółowości.

Drugim z dokumentów jest instrukcja ruchu i eksploatacji sieci przesyłowej (IRiESP). Podstawowe regulacje dotyczące tej instrukcji, w tym: obowiązek jej opracowania przez OSP, jej podstawowa zawartość, przebieg postępowania przy jej opracowywaniu oraz obowiązek jej przedłożenia do zatwierdzenia Prezesowi URE, zawiera art. 9g PE. IRiESP składa się z trzech części, z których najbardziej istotną z punktu widzenia zmiany sprzedawcy jest: *Bilansowanie systemu i zarządzanie ograniczeniami systemowymi*. Znajdują się w niej m. in.: procedury zgłaszania

i przyjmowania do realizacji przez OSP umów sprzedaży oraz programów dostarczania i odbioru energii elektrycznej oraz procedury bilansowania systemu i zarządzania ograniczeniami systemowymi. Regulacje zawarte w IRiESP mają kluczowe znaczenie dla funkcjonowania krajowego systemu elektroenergetycznego. Jednakże rozważając typową zmianę sprzedawcy energii elektrycznej na rynku detalicznym, większy wpływ bezpośredni mają IRiESD.

Podobnie jak w przypadku IRiESP, podstawowe regulacje dotyczące IRiESD znajdują się w art. 9g PE. Więcej informacji dotyczących tych instrukcji zawarto w sekcji 4. Natomiast w tym miejscu warto jeszcze wspomnieć o powiązaniu pomiędzy IRiESP a IRiESD. Mianowicie, zgodnie z [16] art. 9g ust. 8, 8a i 8b, w sytuacji ogłoszenia zatwierdzonej przez Prezesa URE IRiESP, OSD są zobligowani do opracowania i wdrożenia nowych IRiESD zgodnie z obowiązującymi zasadami i terminami.

Ostatnimi dokumentami, zaznaczonymi na rysunku 3, które istotnie wpływają na zmianę sprzedawcy energii są GUD i/lub GUD-k, wspomniane już w sekcji 2, w zbiorze wymagań formalnych. Umowom tym poświęcona została sekcja 5. Warto jeszcze dodać, iż konieczność zawarcia generalnych umów dystrybucji wynika bezpośrednio z zapisów IRiESD. Takich bezpośrednich zapisów brak w obowiązującym PE. Można o tych umowach jedynie wnioskować na podstawie artykułu 5 PE, co mają symbolizować przerywane linie na rysunku 3.

4. INSTRUKCJA RUCHU I EKSPLOATACJI SIECI DYSTRYBUCYJNEJ (IRiESD)

IRiESD danego OSD stanowi zbiór wytycznych i wymagań, do przestrzegania których zobligowani są wszyscy użytkownicy systemu dystrybucyjnego (sprzedawcy, odbiorcy, itd.), którzy funkcjonują na obszarze danego OSD. Podstawowe regulacje w zakresie IRiESD, w tym obowiązek jej opracowania przez OSD, jej podstawową zawartość, przebieg postępowania przy jej wdrażaniu (m. in. konieczność przeprowadzenia konsultacji z użytkownikami systemu) oraz terminy jej przedłożenia do zatwierdzenia Prezesowi URE lub udostępnienia użytkownikom systemu, zawiera art. 9g PE. Praktycznie wszystkie obecnie obowiązujące IRiESD składają się z dwóch części, tj.: z tzw. *Części ogólnej* oraz *Bilansowania systemu dystrybucyjnego i zarządzania ograniczeniami systemowymi*. Z punktu widzenia rozważań przedstawionych w publikacji większe znaczenie ma druga z wymienionych. W tej części znajdują się m. in.: zasady zawierania UŚUD z URD; procedura zmiany sprzedawcy oraz zasady udzielania informacji i obsługi odbiorców; oraz procedura powiadamiania

o zawartych USE oraz UK. Wymienione składowe bezpośrednio kształtują przebieg procesu zmiany sprzedawcy, którego szczegóły, jak już wspomniano nie stanowią przedmiotu rozważań zawartych w publikacji. Natomiast warto prześledzić zapisy, które również wpływają na zmianę sprzedawcy, ale na poziomie bardziej ogólnym. Należą do nich (zaprezentowane zapisy pochodzą z [7], przy czym należy podkreślić, iż bliźniacze regulacje można znaleźć w IRiESD pozostałych, największych OSD):

URD może mieć dla jednego punktu poboru energii (PPE) zawartą dowolną ilość USE. W UŚUD URD wskazuje jednak tylko jednego ze swoich sprzedawców, który dokonuje powiadomienia o zawartej USE. Energia elektryczna zmierzona w PPE URD, będzie wykazywana na miejscu dostarczania energii elektrycznej RB (MB) POB wskazanego w GUD przez tego sprzedawcę.

Z zapisu tego wynika, iż odbiorca ma pełną dowolność co do liczby zawieranych USE dla należącego do niego PPE dla danego okresu, ale tylko jedna z tych umów zostanie przyjęta do realizacji przez OSD. Innymi słowy, dla danego okresu OSD zrealizuje proces zmiany sprzedawcy w oparciu o powiadomienie o zawartej USE, pochodzące tylko od jednego sprzedawcy. Wynika to z faktu, iż w danym przedziale czasu odbiorca dla swojego PPE, z punktu widzenia OSD, może posiadać tylko jednego sprzedawcę. Problematiczną kwestią związaną z tym zagadnieniem jest kolejność przyjmowania powiadomień o zawartej USE przez OSD. Uszczegóławiając, w przypadku gdy UŚUD zawierana jest po złożeniu powiadomienia o zawartej USE przez sprzedawcę (w oparciu o tzw. oświadczenie woli odbiorcy), może dojść do sytuacji otrzymania przez OSD powiadomień od kilku sprzedawców dla danego PPE dla tego samego okresu. Pojawia się zatem pytanie: które z prawidłowo wykonanych zgłoszeń powinien przyjąć OSD? Z uwagi na brak klarownych regulacji dla tego typu przypadków, w praktyce można spotkać dwa główne podejścia OSD. Oba bazują na priorytetyzacji powiadomień. Przy czym, w pierwszym z nich OSD uznaje za wiążące pierwsze otrzymane zgłoszenie, a w drugim ostatnie. Natomiast jeżeli UŚUD została zawarta przed powiadomieniem o zawartej USE, rozwiązanie powyższej sytuacji jest jednoznaczne. Wynika to z faktu, iż w UŚUD odbiorca wskazuje wybranego sprzedawcę w danym okresie i tylko od tego sprzedawcy OSD powinien przyjąć zgłoszenie.

Zmiana sprzedawcy nie może powodować pogorszenia technicznych warunków świadczenia usługi dystrybucji energii elektrycznej.

Można powiedzieć, iż powyższy zapis wynika wprost z istoty swobodnego wyboru sprzedawcy przez od-

biorcę w formule TPA. Ponadto, wprowadzenie przez dystrybutorów jakichkolwiek obwarowań w świadczeniu usług dystrybucji energii, w następstwie zmiany sprzedawcy przez odbiorcę, byłoby złamaniem art. 4 ust. 2 [16]. Zatem, dla odbiorcy zmiana sprzedawcy z punktu widzenia technicznych warunków transportu energii, powinna być nieodczuwalna. Nie oznacza to braku możliwości zmian w zakresie rozliczania usług dystrybucji. Typowym przykładem jest tutaj pojawienie się rozliczania ponadumownego poboru energii biernej. Uszczegóławiając, przed zmianą sprzedawcy, u odbiorcy nie była prowadzona kontrola energii biernej. W trakcie procesu zmiany sprzedawcy został wymieniony UP-R, w którym wykorzystano licznik umożliwiający pomiar energii biernej. W oparciu o dane pomiarowe okazało się, iż odbiorca np. przekracza wartość umownego współczynnika mocy. W związku z tym, bazując na zapisach taryfy dla usługi dystrybucji energii, OSD zawiera stosowne zapisy w UŚUD i rozpoczyna rozliczanie ponadumownego poboru energii biernej. Sytuacja ta często postrzegana jest jako czynnik zniechęcający odbiorcę do zmiany sprzedawcy. Należy jednak pamiętać, iż kontrola UP-R jest jednym z podstawowych praw i obowiązków OSD, a prawidłowe prowadzenie poszczególnych rozliczeń przekłada się na wysokość rachunków praktycznie wszystkich odbiorców.

Zmiana sprzedawcy nie wymaga potwierdzenia rozwiązania USE lub UK przez dotychczasowego sprzedawcę. Informacja od dotychczasowego sprzedawcy o braku możliwości rozwiązania USE lub UK nie wstrzymuje procesu zmiany sprzedawcy.

Zgodnie z tym zapisem OSD nie przerwie procesu zmiany sprzedawcy, w sytuacji powzięcia od dotychczasowego sprzedawcy informacji o braku możliwości rozwiązania obowiązującej USE lub UK. Jedyny znany autorowi wyjątek od tej reguły to zapis w IRiESD jednego z OSD, zgodnie z którym przedmiotowe wytyczne są słuszne, ale dla kolejnych zmian sprzedawcy. W przypadku pierwszej zmiany OSD wymaga potwierdzenia rozwiązania USE lub UK przez dotychczasowego sprzedawcę, co sugeruje iż brak takiej zgody spowoduje przerwanie procesu. Sytuacja przerywania procesów zmiany sprzedawcy przez OSD, w następstwie braku zgody na rozwiązanie USE lub UK byłby częstą praktyką przed wejściem w życie przedmiotowego zapisu, a więc przed rozpoczęciem obowiązywania obecnych IRiESD. Trudno jednoznacznie ocenić słuszność aktualnych regulacji. Z punktu widzenia OSD i zapewne części sprzedawców są one właściwe, gdyż to nie OSD powinien rozstrzygać, czy dana USE lub UK może zostać rozwiązana w danym terminie czy też nie. OSD powinien umożliwić odbiorcy zmianę sprzedawcy,

zgodnie z jego wolą, bez zajmowanie się kwestią umów, których stroną nie jest. Jednak z drugiej strony, uwzględniając chociażby informacje przedstawione w sekcji 2 dotyczące świadomości energetycznej odbiorców, warto być może pochylić się ponownie nad tym zapisem. Być może okaże się, iż z punktu widzenia rynku energii jako całości, a szczególnie odbiorców, lepszym rozwiązaniem byłoby umożliwienie OSD przerywania procesów, w przypadku braku zgody na rozwiązanie USE lub UK przez dotychczasowego sprzedawcę. Mogłoby to zapobiec pojawiającym się sytuacjom obowiązywania „podwójnych” umów i w konsekwencji „podwójnego” fakturowania odbiorców [14].

Rozdzielenie UK na USE oraz UŚUD bez dokonywania zmiany sprzedawcy, wymaga zgłoszenia USE analogicznie jak w przypadku zmiany sprzedawcy. Rozdzielenie UK nie wymaga dostosowania UP-R do wymagań określonych w IRiESD i [12].

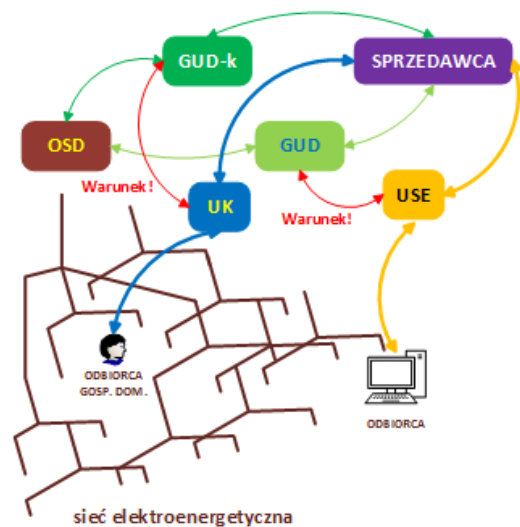
Konsekwencją wprowadzenia w życie tego zapisu jest pojawienie się grupy odbiorców posiadających rozdzielone UK na USE i UŚUD, a nie posiadających dostosowanych do wymogów IRiESD UP-R. W związku z tym, obecnie sprzedawca nie może mieć pewności, iż odbiorca spełnia wskazany w sekcji 2 czwarty z wymogów formalnych, w przypadku posiadania rozdzielonych umów. Sytuacja taka, w przeważającej większości przypadków miała miejsce przed wejściem w życie obowiązujących IRiESD, gdyż wówczas warunkiem koniecznym rozdzielenia UK było dostosowanie UP-R do wymagań zawartych w IRiESD. Zatem, obecnie sprzedawca musi stosować, w odniesieniu szczególnie do odbiorców, którzy są właścicielami UP-R, takie same „pełne procedury pozyskania klienta”, niezależnie od tego czy posiadają oni umowy rozdzielone czy kompleksowe.

5. GENERALNE UMOWY DYSTRYBUCJI - GUD i GUD-k

Jak wspomniano w sekcji 2 zawarcie GUD i/lub GUD-k przez sprzedawcę z dystrybutorem jest warunkiem koniecznym umożliwiającym sprzedawcy prowadzenie działalności na obszarze danego dystrybutora. Prowadzenie działalności to głównie sprzedaż energii oraz świadczenie usługi kompleksowej. Zatem, aby zawarte USE mogły wejść w życie niezbędnym jest zawarcie GUD i analogicznie w przypadku UK zawarcie GUD-k. Powyższe zostało zilustrowane na rysunku 4.

Generalne umowy dystrybucji regulują przede wszystkim warunki wzajemnej współpracy pomiędzy sprzedawcą i dystrybutorem oraz określają prawa i obowiązki stron. Warto podkreślić, iż dany sprzedawca może jednocześnie oferować na obszarze da-

nego dystrybutora sprzedaż energii oraz świadczenie usługi kompleksowej. Wymaga to naturalnie zawarcia zarówno GUD jak i GUD-k.

Rys. 4. Schemat powiązań pomiędzy odbiorcą, sprzedawcą i dystrybutorem

W tym miejscu należy wskazać dwie, podstawowe różnice pomiędzy tymi umowami. Pierwsza z nich związana jest z rodzajem prowadzonej działalności przez sprzedawcę na obszarze dystrybutora. I jak już wspomniano GUD umożliwia sprzedawcy sprzedaż energii w ramach USE. Innymi słowy, jest warunkiem koniecznym, aby zawarte przez odbiorców ze sprzedawcą USE mogły, po spełnieniu pozostałych warunków w postaci przede wszystkim zrealizowania procesu zmiany sprzedawcy, wejść w życie. Natomiast GUD-k umożliwia sprzedawcy świadczenie usługi kompleksowej, alternatywnie można powiedzieć umożliwia sprzedaż energii w ramach UK. Druga z różnic dotyczy odbiorców, którym umowa jest dedykowana. Uszczegóławiając, określa grupy odbiorców, którzy mogą dokonać wyboru sprzedawcy w oparciu o USE lub UK. W sytuacji, gdy sprzedawca posiada zawartą z danym dystrybutorem GUD, może on oferować sprzedaż energii wszystkim odbiorcom, którzy są przyłączeni do sieci tego dostawcy. Zatem, w tym przypadku wszyscy odbiorcy mogą skorzystać z wyboru sprzedawcy w oparciu o USE (mogą skorzystać ze zmiany sprzedawcy bazującej na GUD). Natomiast aktualnie wyboru sprzedawcy w oparciu o UK (dokonania zmiany sprzedawcy bazującej na GUD-k) mogą dokonać jedynie odbiorcy w gospodarstwach domowych przyłączeni do sieci danego dystrybutora, z którym wybrany przez nich sprzedawca zawarł GUD-k. Warto podkreślić, iż odbiorca dokonujący zmiany sprzedawcy bazującej na GUD-k, po przeprowadzonym procesie będzie otrzymywał jedną fakturę z tytułu usługi kompleksowej, a rozliczenie usługi dystrybucji energii będzie następowało bez jego udziału, pomiędzy sprzedawcą

a dystrybutorem (rys. 1). To jedna z cech, często postrzeganych przez odbiorców jako istotna zaleta wyboru sprzedawcy w oparciu o UK, w stosunku do wyboru bazującego na USE. Należy jeszcze zauważyć, iż w IRiESD znajduje się następujący zapis [7]:

Podmiot zamierzający sprzedawać energię elektryczną na podstawie UK URD innym, niż URD w gospodarstwach domowych, na obszarze działania OSD może pełnić funkcję sprzedawcy usługi kompleksowej dla tych URD. Zasady realizacji UK z tymi URD, określa umowa o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej zawarta pomiędzy sprzedawcą a OSD.

Wynika z niego, iż OSD dopuszcza możliwość oferowania przez sprzedawców (innych, niż sprzedawca historycznie związany z obszarem danego OSD) świadczenia usługi kompleksowej również innym grupom odbiorców, pod warunkiem zawarcia stosownej „generalnej umowy dystrybucji”. Autorowi nie jest obecnie znany taki przypadek, ale nie można wykluczyć, że w najbliższej przyszłości również tego typu sytuacje będą miały miejsce.

Zarówno GUD jak i GUD-k, co do zasady zawierane są w oparciu o swobodę zawierania umów. Zatem, ostateczny kształt poszczególnych zapisów jest wynikiem negocjacji pomiędzy sprzedawcą i dystrybutorem. Przy czym, w celu usprawnienia tego procesu, odpowiednio w grudniu 2009 roku dla GUD oraz w grudniu 2013 roku dla GUD-k pojawiły się rekomendacje Prezesa URE do stosowania opracowanych wspólnie przez PTPiREE i TOE wzorców generalnych umów dystrybucji. W swoim zamyśle wzorce te mają zapewniać przede wszystkim przejrzyste i jednolite zasady współpracy sprzedawców i dystrybutorów na rynku energii oraz ujednoczyć treści tych umów. Bardzo istotną ich zaletą jest fakt, iż są one wynikiem wspólnych prac obu środowisk, chociaż nie jest tajemnicą, iż w obydwu organizacjach wiodącą rolę pełnią najwięksi OSD oraz związani z nimi historyczni sprzedawcy. Stąd udział w pracach alternatywnych sprzedawców energii był niewielki, a ich uwagi w większości były marginalizowane. Niemniej jednak, zdaniem autora, opracowane wzorce stanowią co najmniej dobrą bazę do rozpoczęcia negocjacji pomiędzy stronami zainteresowanymi zawarciem GUD

i/lub GUD-k, a powszechność ich wykorzystania potwierdzają również informacje zawarte w [14].

6. PODSUMOWANIE

W artykule zostały przedstawione główne uwarunkowania mające kluczowy wpływ na kształt zmiany sprzedawcy energii elektrycznej Polsce. Poddane dyskusji zostały podstawowe wymagania formalne oraz ogólne zapisy dokumentów prawnych. Znaczną część artykułu poświęcono IRiESD oraz GUD i GUD-k, jako szczególnie istotnym regulacjom wpływającym bezpośrednio na proces zmiany sprzedawcy.

Wskazane w kilku miejscach niejednoznaczności lub braki w zapisach pokazują, iż nadal wiele elementów wymaga poprawy. Naturalnie to nie jedyne pytania i wątpliwości, które nurtują wielu użytkowników krajowego systemu elektroenergetycznego. Dalsze można wskazać rozważając szczegóły procesu zmiany sprzedawcy. Elementy te są przedmiotem przygotowywanych przez autora kolejnych publikacji. Tematyka wydaje się niezwykle aktualna, gdyż z jednej strony mamy do czynienia z wciąż niezadowolającą świadomością energetyczną odbiorców, a z drugiej z zarówno coraz bardziej atrakcyjnymi ofertami sprzedawców jak i z kolejnymi sprzedawcami wchodzącymi na rynek energii. W związku z tym, wszelkie działania zmierzające zarówno do wyjaśniania mechanizmów zmiany sprzedawcy energii jak również kreowania nowych, efektywniejszych rozwiązań w tym zakresie wydają się niezwykle cenne. Tym bardziej, że obecnie na zmianę sprzedawcy zdecydowało się nieco ponad 3,2% odbiorców, a już można wskazać szereg problemów w tym zakresie. Zatem, można się zastanawiać, czy obecne procedury będą właściwe w sytuacji, gdy liczba odbiorców decydujących się na zmianę sprzedawcy będzie dochodziła np. do 30%, jak ma to miejsce w Wielkiej Brytanii. Wydaje się, iż pierwsze zwiastuny pozytywnych zmian można już zaobserwować, w postaci np. wspomnianego CSWI. Przy czym, warto również (a może przede wszystkim) powrócić do prac nad nową ustawą Prawo energetyczne oraz nad nowym Rozporządzeniem w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego.

LITERATURA

- [1] Badanie świadomości klientów indywidualnych w zakresie zmiany sprzedawcy energii elektrycznej oraz praktyk rynkowych sprzedawców, prezentacja wyników z badania zrealizowanego przez GfK Polonia Sp. z o.o. na zlecenie Towarzystwa Obrotu Energią. Katowice 21.04.2015r.
- [2] Baza przedsiębiorstw posiadających koncesję [on-line]. <http://bip.ure.gov.pl/bip>.
- [3] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2003/54/WE z dnia 26.06.2003r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 96/92/WE. Dz. U. L 176 z dnia 15.07.2003r.

- [4] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2009/72/WE z dnia 13.07.2009r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 2003/54/WE. Dz. U. L 211 z dnia 14.08.2009r.
- [5] Informacja w sprawie zwolnienia przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem i obrotem energią elektryczną z obowiązku przedkładania taryf do zatwierdzenia. Informacja Prezesa URE, Warszawa 28.06.2001r.
- [6] Informacja w sprawie przesłanek uwolnienia cen energii elektrycznej dla odbiorców w gospodarstwach domowych. Informacja Prezesa URE, Warszawa 25.02.2008r.
- [7] Instrukcja Ruchu i Eksploatacji Sieci Dystrybucyjnej Energa-Operator S.A., zatwierdzona przez Prezesa URE decyzją nr DRR-4321-59(6)/2013/MKo1 z dnia 16.12.2013r., obowiązująca od 01.01.2014r. wraz z późn. zm.
- [8] Komunikat w sprawie zwolnienia przedsiębiorstw energetycznych posiadających koncesję na obrót energią elektryczną z obowiązku przedkładania taryf do zatwierdzenia. Komunikat Prezesa URE, Warszawa 31.10.2007r.
- [9] Mielczarski W.: *Rynki energii elektrycznej. Wybrane aspekty techniczne i ekonomiczne*. Wydawnictwo Agencji Rynku Energii S.A. i Energoprojekt - Consulting S.A., Warszawa 2000.
- [10] Nagaj R.: *Straty dobrobytu ekonomicznego na rynku detalicznym energii elektrycznej w Polsce*. Rynek Energii 2014, Nr 2(111), str. 9-17.
- [11] Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 18.08.2011r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną. Dz. U. z dnia 12.09.2011r. poz. 1126 wraz z późn. zm.
- [12] Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 04.05.2007r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego. Dz. U. z dnia 29.05.2007r. poz. 623 wraz z późn. zm.
- [13] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1227/2011 z dnia 25.10.2011r. Regulation on wholesale energy market integrity and transparency [w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii]. Dz. U. L 326 z dnia 08.12.2011r.
- [14] Sprawozdanie z działalności Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w 2014r.. Urząd Regulacji Energetyki, Warszawa kwiecień 2015.
- [15] UOKiK wszczął postępowanie przeciwko dwóm sprzedawcom energii [on-line]. <http://www.cire.pl/item,130521,1,0,0,0,0,uokik-wszczal-postepowania-przeciwko-dwom-sprzedawcom-energii.html>.
- [16] Ustawa z dnia 10.04.1997r. Prawo energetyczne. Dz. U. z dnia 25.09.2012r. poz. 1059 wraz z późn. zm.

ELECTRIC ENERGY SUPPLIER SWITCHING PROCESS - THE ENERGY MARKET REGULATIONS IN POLAND

Keywords: general distribution agreements, energy market, third party access, switching process

Summary. The accession of Poland to the European Union undoubtedly became an additional impulse intensifying the actions aiming at liberalisation of Polish energy market. Implemented rules of the competitive market make possible energy customers i. a. choice of energy supplier in the TPA formula. Unfortunately, there are still a lot of doubts despite functioning this crucial customers' right in the Polish energy market over last eight years. Main rules of supplier switching process have been presented in the paper. An attempt of explanation the switching process problems without showing details of proceeding is the aim of the paper.

Rafał Langowski, dr inż., Politechnika Gdańska, Wydział Elektrotechniki i Automatyki, Katedra Inżynierii Systemów Sterowania, e-mail: rafal.langowski1@pg.gda.pl; Viden Rafał Langowski, r.langowski@viden.biz.pl. Absolwent Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej. W roku 2015 uzyskał stopień doktora nauk technicznych w dyscyplinie automatyka i robotyka. Zawodowo związany z Katedrą Inżynierii Systemów Sterowania Politechniki Gdańskiej. Główne obszary zainteresowań to: modelowanie matematyczne, estymacja oraz systemy monitorowania. Ponadto, jest założycielem i właścicielem firmy Viden oferującej usługi z zakresu m. in. doradztwa energetycznego, szkoleń z rynku energii oraz opracowywania szerokiego wachlarza rozwiązań dedykowanych przedsiębiorstwom energetycznym. Z rynkiem energii elektrycznej związany od ponad 8 lat. W swojej praktyce zajmował m. in. zarówno stanowiska specjalistyczne jak i menedżerskie w spółkach Grupy Kapitałowej Energa. Specjalizuje się zwłaszcza w uwarunkowaniach prawnych i praktycznej realizacji procesu zmiany sprzedawcy energii elektrycznej oraz w opracowywaniu procesów i procedur obsługi klienta.